

for Øjeblikket, lægge større Beslag paa det høje Tings Tid, da det fremdeles forekommer mig, at Forslaget er saa rimeligt og naturligt, at jeg næppe venter større eller betydeligere Indvendinger derimod, men i alt Fald skal jeg forbeholde mig at udtale mig, naar disse Indvendinger foreligge her i Salen. Det vil næppe møde Modsigelse, naar jeg siger, at det fra alle Sider erkendes, at Landbruget i Danmark i en Række af Aar har været meget slet stillet, og at Forholdene blive vanskelige og vanskeligere Aar for Aar. Det var derfor heller næppe for nogen noget mærkeligt eller overraskende, at Landmændene i Danmark i Begyndelsen af denne Sommer rejste en Bevægelse for at faa hinanden i Tale og for at drøfte, hvad der kunde gøres for at lette Landbrugets vanskelige Stilling og dets byrdefulde Villkaar i Fremtiden. Det viste sig da, den Gang denne Bevægelse begyndte, at et af de Spørgsmaal, som allerførst kom frem, var Spørgsmaalet om de paa Landbruget hvilende Skatter. Det blev fra alle Sider og under stor Tilslutning fremdraget, at de Skatter, som særlig hvile paa Landbruget, hverken ere i og for sig retfærdige eller fordelte paa en retfærdig Maade, idet det blev gjort gældende, baade, at Landbruget i Forhold til andre faste Gjenstande bærer større Skatter, end ret og rimeligt er, og dernæst og navnlig, at de Skatter, der hvile paa Landbruget, ved at hvile udelukkende paa de faste Gjenstande, hvile paa et forkert Sted, idet de tillige burde hvile paa de øvrige Næringsveje paa Landet, som nu i alt Fald for en væsentlig Del ere fritagne for at udråde direkte Skatter til Statskassen. Det blev tillige under stor Tilslutning gjort gældende fra Landmændenes Side, at der er saa meget mere Grund til at komme til et Forsøg paa en retfærdigere Ordning af Landbrugets Skatter til Statskassen, som disse Skatter i Virkeligheden ere stegne meget betydelig eller i alt Fald aldeles meget haardere nu end paa den Tid, de bleve satte, derved, at Staten er gaaet over fra Sølvmonstfoden til Guldmøntfoden; jeg skal selvfølgelig ikke komme ind paa at trætte det høje Ting med Betragtninger herover; det er noget, som har været fremme saa ofte, at vistnok alle det høje Tings Medlemmer have taget deres Stilling til det Spørgsmaal. Medens Landmændene saaledes søgte at sætte en Bevægelse i Gang gaadende ud paa for Fremtiden at faa en retfærdigere Fordeling af Skatterne og navnlig paa at faa en Nedsættelse af de Skatter, der hvile paa Vandejendomme som saadanne, viste det sig, at det Aar, som vi befinde os i, blev

for saa vidt et Uundtagelsesaar, som Landbrugets Stilling blev endnu værre, end den har været i Mands Minde. Den allerede i Forvejen paa Grund af andre Landes Indførselsforbud meget trykkende Tilstand blev dobbelt vanskelig, dobbelt uudholdelig derigenem, at Aaret i Henseende til Høsten næsten hele Landet over bragte en total Misvækst. Derfor forekom det mine Medforslagsstillere og mig, at det vilde være rigtig, uden at afvente de Forslag, som ville fremkomme om en permanent Forandring i de Skatter, der hvile paa Landbruget, at forsøge at vinde Lovgivningsmagtens Billigelse og Tilslutning til et Forslag om for dette særlig vanskelige Aar at hvide en Skattelettelse, idet den Skattelettelse, som kan ventes at ville komme efter en almindelig Drøftelse af Landmændenes Krav jo ikke, eller i alt Fald vanskelig, kunde komme Landbruget til Gode for det Aar, vi nu leve i. Naturligvis ser jeg meget vel, at med det Beløb, som der i dette Lovforslag kan være Tale om, er Landbruget paa ingen Maade hjulpet over saa vanskelige Skær. Det er blevet sagt og vil vel ogsaa blive sagt i dette høje Ting, at den Lettelse, Forslaget tilsigter, vil ikke forslaa noget; der vil, naar det bliver fordelt paa de mange, kun blive et forholdsvis lille Beløb til hver. Dertil skal jeg sige, at der selvfølgelig ikke er nogen, der kan vente fra Lovgivningsmagtens eller Statens Side, at den skulde være i Stand til med eet Slag at fjerne de Byrder, der hvile paa Landbruget. Landbrugets Stilling bør jo, navnlig i et Aar som dette, være den, at det søger paa alle Punkter at spare paa Udgifterne, søger at spare lidt her og lidt der, saa at de mange Bække smaa kunne danne en Na, hvoraf Landbruget vil kunne øse Midler til at komme over Vanskelighederne. Jeg tror da, at det er ganske naturligt, at Lovgivningsmagten aabner Landmændenes Adgang til ogsaa paa den væsentlige Udgiftpost, der kaldes kongelige Skatter, at kunne spare et rimeligt Beløb. Det er det, Lovforslaget tilsigter, men selvfølgelig tilsigter det ikke med eet Slag at bringe hele Landbruget paa den grønne Gren. Det er blevet sagt, at Forslaget har den Mangel, at det ikke kommer de rette til Gode, idet der selvfølgelig findes en stor Del Landbrugere, som af andre Grunde, af Grunde der ikke ligge i selve deres Landbrug, ere saaledes stilled, at de sagtens kunne komme over de vanskelige Tider uden nogen Lettelse i de Byrder, der hvile paa dem, og det er blevet sagt, at naar et saadant Forslag om Assistance fra Statens Side skulde frem, burde Forslaget gaa i Retning af at hjælpe de enkelte Landmænd, som